

El castell amb la capella. Foto de Jordi Gironès

Geografia i medi natural

El castell de Castellterçol està situat a 711 metres d'altitud a ben poca distància de la població i enmig d'un paisatge ben humanitzat voltat de conreus.

Damunt d'un terreny de margues eocèniques hi ha una vegetació dominada per bosquets d'alzines i de roures que descobreixen el castell situat en un turó no gairebé destacat motiu pel qual no va tenir massa importància com a punt de defensa estratègica, ben diferent dels veïns castells de Castellcir i de Granera.

Malgrat això, potser hem de trobar la seva importància en el fet d'estar situat a peu del camí que connectava la ciutat comtal amb la vila de Moià i el monestir de Santa Maria de l'Estany. Cal tenir present que Pere *e/ Cerimoniós* va atorgar el títol de carrer de

Barcelona (1384) a Moià per ser un dels llocs predilectes de descans per als comtes barcelonins.

La història

Les primeres informacions sobre l'existència d'aquest castell daten del 925 citat com a «Castro Terciolo». El seu nom deriva d'un nom personal tal com testimonia una menció del 1019 en què un tal «Terciolus» disposava de terres al Vallès. Cal tenir en compte, però, que Ramon d'Abadal ja ens dona fe, l'any 898, de l'existència d'un personatge anomenat Terciol o Terçol com a vicari del comte Guifré.

L'any 1105 hi ha un testament fet per Guillem a favor de la seva esposa —filla d'Ermessendis vescomtessa de Cardona— en què es parla de la parròquia de Castellterçol a més d'altres castells i termes. A partir del 1111 el nom Xetmar (convertit després en Xemmar, Tedmar o Xatmar) apareix vinculat al Castell Terçol com a propietari del «Kastrum terciol» indicant en un testament que si es perdia la descendència legítima la propietat del castell passaria al cenobi de Santa Maria de l'Estany.

L'any 1186, Ramon Xetmar fou nomenat bisbe de Vic i usava el nom de Ramon de Castellterçol. El 1194 arribà ser arquebisbe de Tarragona. Aquest personatge també consta nomenat com a «Xmar de Chastel terciol».

Durant el segle XIII la família Xatmar tenia diverses petites possessions fins i tot en terres

Escut de l'arquebisbe Xetmar

Panoràmica del castell i el seu paisatge. Foto de Jordi Gironès

aragoneses. A principis del segle XIV, Guillem de Castellterçol era *cambrer* (equivalent a administrador) del monestir de Santa Maria de l'Estany, i ben aviat (1323) aquest cenobi va adquirir les jurisdiccions i les possessions de Castell-terçol comprant-los a Jaume II per 20.000 sous. Posteriorment alguns Xatmar continuaren utilitzant el nom de Castellterçol si bé ja no habitaren ni al castell ni al poble que acabà prenent el nom del castell.

El 1420, el rei Alfons IV va fer reconstruir el castell, i l'any 1574 el batlle general i patrimonial de Catalunya, en nom del rei Felip I, reintegrà a l'abat de l'Estany els 20.000 sous (import de la compra feta dos segles i mig abans) permetent que els habitants del poble i les masies de l'entorn retornessin al desitjat fur reial.

En temps de Felip V va ordenar malmetre aquest castell (1715) tot i la ben poca importància estratègica.

Interior del castell, avui formant part d'una «casa rural». Foto de Jordi Gironès

Muralla del castell, actualment formant part de l'habitatge existent. Foto de Jordi Gironès.

L'Edifici

L'edifici que avui podem veure és un conjunt de castell, masia i capella, quedant restes medievals a la part baixa on hi veiem espitlleres i un tros de paret antiga. La capella, molt reformada durant el segle XIX, formava

part del clos jussà del castell i està dedicada a Sant Miquel Arcàngel.

La torre actual no té res a veure amb el castell original tractant-se del caprici d'un dels darrers amos del castell.

Maqueta del castell. Foto de Jordi Gironès

Nota: per fer aquest escrit he recollit la major part de la informació històrica de l'escrit sobre Castellterçol aparegut al volum II de l'obra sobre els *Castells Catalans* publicada per l'editor Rafael Dalmau l'any 1969 (segona edició del 1991).

Jordi Gironès i Vilardebò
abril de 2006